

Zapisnik
s 27. sastanka Radne skupine Istarske županije za ujednačavanje
terminologije na talijanskom jeziku održanog u Pazinu u utorak
18. ožujka 2025. godine s početkom u 10:00 sati

Prisutni

Istarska županija-Regione Istriana – Marina Barbić-Poropat
Istarska županija-Regione Istriana – Viviana Viviani
Grad Pula-Pola – Cristina Sodomaco Damijanić
Grad Pula-Pola – Kristina Fedel Timovski
Grad Rovinj-Rovigno – Verena Sošić-Cerin
Grad Rovinj-Rovigno – Stellina Garbin
Grad Vodnjan-Dignano – Gianna Fioranti
Grad Poreč-Parenzo – Edi Zarli
Odvjetnica Tiziana Paris

Gosti (na daljinu)

Tanja Sternad – Središnji ured za slovenski jezik Regije FJK
Fedra Paclich – Središnji ured za slovenski jezik Regije FJK
Italo Rubino – OIIFI, Europska komisija

Dnevni red

1. Usvajanje dnevnog reda
2. Usvajanje zapisnika s prethodnog sastanka
3. Priopćenja koordinatorice
4. Nazivi radnih mjesta na talijanskom i slovenskom jeziku u Regiji FJK i njezinim općinama
5. Razno

AD 1

Dnevni red usvojen je jednoglasno.

AD 2

Zapisnik s prethodnog sastanka usvojen je jednoglasno.

AD 3

Koordinatorica je obavijestila prisutne da je Županija kupila Trados, koji je sada u funkciji. Instaliran je na poslužitelju i postoje tri licence, od kojih se jedna za sada neće dodijeliti. Održana je obuka sa Sanjom Nikić, informatičarkom tvrtke dobavljača. Nije bilo moguće pozvati članove Skupine jer je rok bio kratak, a prevoditeljice Županije imale su mnogo specifičnih pitanja. Informatičarka je sastavila priručnik, a koordinatorica je predložila da se isti pošalje članovima Skupine koji koriste Trados.

Koordinatorica je pitala prevoditelje namjeravaju li njihovi gradovi/ općine kupiti ili ažurirati vlastite Trados licence. Grad Pula će uskoro tražiti ponude za ažuriranje svojih licenci. Grad Rovinj je spreman kupiti Trados, a njegove su prevoditeljice voljne koristiti ga. Ostali nemaju informacije o tome. Koordinatorica je zatim konstatirala da interesa ima te da bi stoga trebalo pristupiti nabavi.

Prevoditeljice Grada Pule i Rovinja pitale su – u ime svojih gradonačelnika koji nisu dobili odgovor od Županije – kada će biti potpisan sporazum između Županije i Općina/ Gradova o primjeni Glosara upravne terminologije, o kojoj se govorilo na sastanku Skupine s gradonačelnicima i čelnicima Županije u studenome 2024. godine. Budući da nema informacije o tome, koordinatorica će pitanje proslijediti pročelnici Batel i potpredsjednici Županije Acquavita.

AD 4

Tanja Sternad je pripremila prezentaciju o iskustvu Središnjeg ureda za slovenski jezik o standardizaciji terminologije vezane uz nazive radnih mjesta. Ured ima zadatak olakšati rad

prevoditelja izradom baza podataka, pružanjem terminoloških i jezičnih savjeta te obavljanjem prijevoda za Regiju. Ne prevode izravno za općine, ali na njihov zahtjev lektoriraju tekstove koje su iste prevele. Godine 2019. jedan od zahtjeva bio je pomoć u prijevodu natječaja za mobilnost osoblja, pa su počeli razmatrati kako prevoditi terminologiju natječaja i ugovora o zapošljavanju. Kako bi analizirali specifične pojmove vezane uz javnu službu, organizirali su terminološke sastanke s vanjskim stručnjacima. U Regiji FJK ne postoji terminološka komisija predviđena zakonom, za razliku od Provincije Bolzano. Međutim, regionalni zakon br. 26 iz 2007. propisuje da Središnji ured za slovenski jezik obavlja i poslove normiranja i standardizacije terminologije s talijanskog na slovenski jezik.

U normiranju terminologije morali su se osloniti na mišljenje stručnjaka i djelovati pravovremeno. Za terminologiju zaposlenika u javnom sektoru njihovo je iskustvo bilo dugotrajno (7 sastanaka tijekom godinu dana rada), dok je terminologija za COVID normirana brzo. U pravilu, njihovo terminološko istraživanje počinje proučavanjem postojećih izvora (npr. IATE-a ili drugih dostupnih baza podataka), ali se obraćaju i stručnjacima pravicima i jezikoslovcima, kako zaposlenicima Regije tako i vanjskim suradnicima. Mogli su računati i na odgovarajuće resurse i sredstva. Od 2018. godine stvorili su nekoliko terminoloških skupina za različita područja poput računovodstva, upravnog prava, školske terminologije. Uskoro će obraditi i terminologiju urbanističkog i prostornog planiranja.

Što se tiče upravnog prava, od 2019. godine održavaju savjetodavne sastanke sa stručnjakom za slovensko upravno pravo. Stvorili su brz i učinkovit sustav za pravovremene odgovore na pitanja prevoditelja iz svoje mreže. Na sastanke su pozvane i prevoditeljice Obalne samoupravne zajednice talijanske narodnosti s Nadom Zajc te prevoditeljice općina Slovenskog primorja. Kasnije su se pridružili i talijanski stručnjak za pravo te kolegica Marina Barbić-Poropat iz Istarske županije. Profesor slovenskog prava ima i izražen osjećaj za talijanski jezik te interdisciplinarno znanje koje pomaže skupini u pronalaženju rješenja. Bave se raznim semantičkim poljima, među ostalim i ustavnom terminologijom. Naime, Ured je preveo talijanski Ustav na slovenski i uskoro će ga objaviti na mrežnoj stranici Senata.

U području javne službe normirano je oko 100 pojmova kroz 7 tematskih sastanaka tijekom godine i pol. Normirano je cijelo područje, jer kad se uzme u ruke natječaj za zapošljavanje javnog službenika, on obuhvaća sva pitanja – od platnog razreda, preko funkcije, do vrste ugovora itd. Pregledava se cijeli niz dokumenata koje dostavlja Ured za kadrovske poslove. Počeli su s analizom slovenske regulative, a prvi je sastanak bio posvećen pregledu Zakona o javnim službenicima u Sloveniji. Postoje brojne razlike u ustroju.

Ured je proučio talijanske propise o javnoj službi. Postoji Jedinstveni tekst o javnim službenicima (Zakonodavna uredba br. 165 iz 2001. godine) koji razlikuje 4 sektora javne službe. Svaki sektor ima vlastitu terminologiju. Svi su ustrojeni na drugačiji način. Sada postoje novi sustavi klasifikacije koji se odnose na sve regije i lokalne jedinice. Potom je Ured morao obraditi situaciju u vlastitoj regiji: stručne profile, kategorije, stručne kvalifikacije. Analizirali su opise poslova i radnih mjesta koje je dostavio Ured za kadrovske poslove. Uočili su razlike u uporabi različitih pojmova na razini Regije Furlanije-Juljske krajine i na razini općina. Stoga je, kako bi se pomoglo općinama, bilo potrebno odmaknuti se od regionalne terminologije.

U Regiji FJK postoji *assistente amministrativo*, koji je isto što i *istruttore amministrativo*. *Specialista* bi bio *istruttore direttivo*. *Direttivo* je pridjev koji označava viši stupanj, pa bi možda *direttivo* mogao biti dobar prijevod za pridjev *viši* kojim se koristi Istarska županija (*viši stručni suradnik*, *viši savjetnik*).

Ured započinje istraživanje izradom terminološke tablice. Pripremaju leksem koji žele analizirati, zatim daju kratak opis značenja (kako se definira pojam *dipendente pubblico*, *dipendente statale* itd.), unose prijevode koji se pojavljuju u različitim natječajima objavljenima na internetu (gledaju oglasne ploče i provjeravaju prijevode raznih općina), dodaju prijedlog radne skupine te obrazloženje u kojem se argumentira odabir. Obrazloženja su ključna u sastavljanju zapisnika. Cilj Središnjeg

ureda za slovenski jezik jest da se uvijek koristi slovenski prijevod koji je potvrđen u Sloveniji, pa je na sastancima radne skupine iznesen prijedlog da se prevede:

- ISTRUTTORE AMMINISTRATIVO kao UPRAVNI SVETOVALEC;
- ISTRUTTORE TECNICO kao STROKOVNO-TEHNIČNI SVETOVALEC;
- ISTRUTTORE DIRETTIVO kao VIŠJI SVETOVALEC.

Međutim, dovela se u pitanje uporaba riječi *svetovalec* u smislu javnog službenika (*dipendente pubblico*) jer je do prije nekoliko godina slovenska manjina u talijanskim dvojezičnim jedinicama samouprave tu istu riječ koristila za označavanje *vijećnika* (tj. članova regionalnog/općinskog vijeća), dok se su u Sloveniji članovi vijeća nazivaju *svetniki*. *Svetovalec* se, međutim, pogrešno koristio; bio je to kalk koji je otežavao rad Ureda, a Ured je najprije morao utvrditi dugogodišnju pogrešnu uporabu i zatim promicati ispravan prijevod. U tu svrhu kontaktirani su i informirani prevoditelji općina (koji su dio Mreže za slovenski jezik u javnoj upravi FJK), a oni su postupno prihvatili novu terminologiju koju je predložila Regija Furlanija-Juljska krajina.

Tanja Sternad naglasila je važnost zapisnika sa sastanaka, osobito kada postoji pogrešna ili neadekvatna uporaba. Naime, potrebno je dodati jezične i pravne bilješke kako bi se jednog dana mogao pratiti logički tijek odobravanja termina i imati povijesni zapis u slučaju da netko u budućnosti dovede u pitanje neki terminološki odabir. Oni potom objavljuju svoje zapisnike na mrežnoj stranici www.jeziknaklik.it i na službenoj stranici Regije.

Tanja je zatim prikazala shemu kako su normirali pojam *istruttore amministrativo* (službenik koji se bavi ispitnom fazom postupka, tj. dijelom u kojem se analiziraju pretpostavke nekog predmeta). *Istruttore* nije osoba koja nekoga poučava nego osoba koja ispituje činjenice (od tal. glagola *istruire* koji je dvoznačan, op. prev.): on se bavi pripremnom fazom postupka, koja se zove *istruttoria*, te na taj način provodi ispitni postupak u nekom predmetu (*istruisce la pratica*).

Tanja je pokušala analizirati *stručni suradnik* u hrvatskom jeziku. Iako bi pojam *istruttore* mogao odgovarati talijanskom sustavu, riječ zvuči neobično i talijanskim govornicima iz Italije i onima iz Istre. Što se tiče pojma *savjetnik*, očito ga se ne može prevesti kao *consigliere* (što označava političara, kako u Italiji tako i u Istri), a i *consulente* čudno zvuči u kontekstu javnih službenika u Italiji, gdje se koriste pojmovi poput *assistente*, *collaboratore*. Dakle, *viši stručni suradnik* mogao bi biti *collaboratore tecnico*, dok bi *viši savjetnik* mogao biti *specialista tecnico* ili *assistente direttivo*. Dodavanjem riječi *direttivo* ili *tecnico* stvara se dojam višeg ranga ili veće stručnosti, što bi odgovaralo pridjevu *stručni*.

Fedra se slaže s uporabom riječi *tecnico* i sklona je potpuno ukloniti *consulente*, koji se pretežno povezuje sa slobodnom djelatnošću, tj. s vanjskim suradnikom koji daje mišljenja i savjete, dok se u ovom slučaju ne radi o savjetovanju. Tanja ističe da je razlika između *dipendente pubblico* (javnog službenika) i *consulente* (savjetnika) u Italiji u tome što potonji ima ugovor o vanjskoj suradnji te nije dio regionalne/općinske uprave. S druge strane, rad javnog službenika reguliran je na razini regije, kolektivnih ugovora i Jedinstvenog teksta o javnim službenicima.

Koordinatorica je pitala kako se u Italiji nazivaju osobe koje daju savjete predsjedniku države i vlade. Fedra je odgovorila da bi ih trebalo nazivati *consiglieri* (savjetnicima), dodajući možda neki pridjev kako bi ih se bolje definiralo.

Tanja je zatim govorila o neobičnom slučaju riječi *funzionario* u jezičnoj kombinaciji talijanski/slovenski. Izraz *amministratori comunali* (koji označava političare, dakle gradonačelnika, pročelnike i vijećnike) u FJK se pogrešno prevodi kao *obćinski upravitelji*, što na slovenskom ne znači ništa, jer u Sloveniji *upravitelji* upravljaju poslovnim prostorima ili stečajnim postupcima (a ne općinama). U Sloveniji oni koji "upravljaju" općinama nakon izbora ili imenovanja nazivaju se *obćinski funkcionarji* (općinski vijećnici, gradonačelnici, zamjenici gradonačelnika). Moglo bi se doći u iskušenje da se *obćinski funkcionarji* na talijanski prevede kao *funzionari comunali*, no *funzionari comunali* u Italiji nisu političari nego javni službenici, zaposlenici na višoj razini s upravljačkim funkcijama itd., dakle

nisu izabrani na izborima. Stoga bi ispravan prijevod za *amministratori comunali* bio *obćinski funkcionari* i treba izbjegavati doslovni prijevod *obćinski upravitelji*.

Prevoditeljice Središnjeg ureda za slovenski jezik Regije FJK prevele su i sistematizaciju radnih mjesta Općine Duino-Aurisina (jedne od općina Mreže za slovenski jezik) te cijelu shemu odjela i službi koje čine ustrojstvo općine.

Tanja je predstavila mrežnu stranicu www.jeziknaklik.it koja obuhvaća različite mrežne resurse za slovenski jezik u Italiji: zbirku normirane terminologije, primjere akata i obrazaca na izvornom jeziku, jezična savjetovanja, uredničke smjernice, popis službenih dvojezičnih zemljopisnih naziva, prevoditeljske memorije i terminološke baze podataka koje se mogu preuzeti za jezičnu kombinaciju talijanski–slovenski, zapisnike njihovih terminoloških sastanaka, slovenski prijevod talijanskog Ustava, organizaciju općinskih ureda u Italiji, itd. Također, na stranici se nalaze i mnoge informacije o organizaciji općinskih službi u Sloveniji. Treba napomenuti da se organizacijska shema Regije i općina može promijeniti nakon izbora.

Koordinatorica je zahvalila kolegicama iz FJK na predstavljanju izvrsnih rezultata njihova rada, vrlo korisnog oslonca za našu Skupinu. Semantička polja u kojima imamo poteškoće ista su. Terminološko istraživanje slično onome koje provode prevoditeljice iz FJK jest ono čemu teži naša Skupina.

Kristina Fedel Timovski smatra da je naša Skupina na dobrom putu, jer je osnovana tek prije nekoliko godina, a resursi kojima raspolaže su skromniji od onih Središnjeg ureda FJK, koji može poslužiti kao nadahnuće za naš rad. Što se tiče uporabe riječi *savjetnik (consulente)*, rekla je da na hrvatskom može označavati i općinskog zaposlenika i vanjskog konzultanta. Riječ *assistente* (npr. *pomoćnik pročelnika*) u javnoj upravi u Istri označava visoku rukovodeću razinu, a ne običnog službenika (kao u Italiji). Osim toga, na hrvatskom postoji riječ *konzultant* za označavanje vanjskog savjetnika. Treba detaljnije proučiti kako primijeniti talijansku terminologiju na hrvatski administrativni sustav.

Fedra savjetuje da se izrade tablice s nazivima radnih mjesta i opisima dužnosti svakog od njih te da se zatim sustavno pokušaju uskladiti pojmovi. Od svih mogućnosti ipak ne bi koristila riječ *consulente* jer nema nikakve veze s javnim službenikom. Koordinatorica kaže da *istruttore* ne može biti prijevod za *savjetnik* jer je *savjetnik* na višoj razini.

Koordinatorica je pitala je li Regija FJK na svojoj mrežnoj stranici objavila popis zaposlenika (ime, prezime i funkcija), kao što je to učinila Istarska županija pod "Kontakti" na svojoj mrežnoj stranici. Rekla je da je tražila službeni naziv radnog mjesta Fedre Paclich i Tanje Sternad, ali je pronašla samo naziv odjela u kojem rade. Fedra Paclich je odgovorila da je naziv *specialista culturale e turistico*, ali je potvrdila da se taj podatak ne može pronaći na internetu. Nema ni oznake pripadnosti kategoriji A, B, C ili D. Ti podaci nisu dostupni online, vjerojatno zbog zaštite privatnosti.

Koordinatorica je zatim pitala postoji li organizacijska shema, bez imena i prezimena zaposlenika, koja bi bila dostupna i online uz prikaz strukture odjela kojem pripada Središnji ured za slovenski jezik: od zaposlenika na najnižoj razini do čelnika. Tanja Sternad je odgovorila da takva shema ne postoji. Najviše što se može vidjeti jest ime njihove voditeljice.

Koordinatorica je pitala postoji li dokument o unutarnjem ustroju koji prikazuje strukturu svih odjela Regije FJK. U Istarskoj županiji takav dokument postoji i javan je. Sadrži cjelokupni plan radnih mjesta. Kada bi takav dokument postojao i za FJK, mogao bi se iskoristiti za detaljniju usporedbu i izradu preliminarog prijedloga prijevoda. Tanja Sternad je pronašla poveznicu na ovu temu i poslala je koordinatorici.

Italo Rubino je rekao da je situacija prilično složena jer se talijanski nazivi s vremenom mijenjaju, a osim toga ne postoji standardizirana terminologija koju bi koristile sve talijanske jedinice lokalne uprave. Pitao je ima li kakvih pomaka u vezi s potpisivanjem sporazuma između Istarske županije i Regije Furlanije-Juljske krajine. Koordinatorica je odgovorila da se radi na potpisivanju, koje bi se

trebalo ostvariti do sredine travnja, jer se nakon toga raspuštaju općinska/ gradska vijeća i Županijska skupština uoči lokalnih izbora u Hrvatskoj, zakazanih za 18. svibnja 2025. godine.

AD 5

Pod točkom razno koordinatorica je predložila raspravu o crtici koja se koristi u istarskim dvojezičnim toponimima za odvajanje hrvatskog i talijanskog naziva, npr. Pula-Pola, Tar-Vabriga-Torre-Abrega, Kaštelir-Labinci-Castelliere-S. Domenica. Uporaba jako varira, čak i unutar istog dokumenta, što ukazuje na nesigurnost ili nepažnju već kod autora izvornih tekstova na hrvatskom. Ipak, članovi Skupine mogli bi se dogovoriti o rješenju kako bi se uporaba uskladila barem u talijanskim prijevodima.

Koordinatorica je rekla da je provela vlastito istraživanje na internetu i da je putem e-pošte zatražila savjet kolegica iz Furlanije-Juljske krajine, Jean-Luca Eggera iz Ureda saveznog kancelara Švicarske, prof. Ondellija s Tršćanskog sveučilišta i Itala Rubina kao iskusnog prevoditelja Europske komisije. Ako su hrvatski i talijanski naziv sastavljeni od samo jednog elementa, rješenje je jednostavno (Pula-Pola, kratka crtica bez razmaka). Problem nastaje kada naziv sadrži dva toponima na svakom jeziku, kao primjerice u Tar-Vabriga ili Kaštelir-Labinci. Tada nastaje niz od četiri elementa s tri crtice: trebaju li sve biti kratke i bez razmaka ili bi ona u sredini trebala biti duga s razmacima kako bi se olakšalo čitanje te vizualno odvojili hrvatski i talijanski toponim?

Profesor Ondelli je odgovorio da talijanska gramatika nije tako preskriptivna kao hrvatska te da možemo odlučiti kako želimo postupiti. On preporučuje pisati Pula-Pola s kratkom crticom jer je riječ o spojnici. U toponimu Tar-Vabriga – Torre-Abrega profesor Ondelli preporučuje staviti kratku crticu između dvaju dijelova naziva na istom jeziku, dok između hrvatskog i talijanskog naziva preporučuje koristiti dugu crticu s razmakom prije i poslije (Tar-Vabriga – Torre-Abrega, Kaštelir-Labinci – Castelliere-S. Domenica). Koordinatorica smatra da to rješenje djeluje nedosljedno u usporedbi s Pula-Pola, gdje između hrvatskog i talijanskog naziva stoji kratka crtica bez razmaka. Profesor Ondelli je napomenuo da postoji i mogućnost stavljanja samo razmaka bez ikakve crtice između hrvatske i talijanske verzije (kao što je vidljivo npr. u Statutu Općine Grožnjan Grisignana iz 2021. godine), korištenja kose crte (kako su predložili Jean-Luc Egger, Italo Rubino i kolegice iz FJK) ili zagrada (kako je predložio Jean-Luc Egger kao alternativu kosoj crti). U svakom slučaju, ako je crtica duga, razmak se stavlja prije i poslije crtice. Ako je crtica kratka, razmaka nema.

Koordinatorica je otvorila raspravu i pozvala članove Skupine da iznesu svoje mišljenje. Članovi Skupine smatraju da se zagrada ne bi trebale koristiti jer bi element u zagradama mogao djelovati manje važnim od drugoga. Kosa crta bila bi dobro rješenje s jezičnog stajališta, no postoji bojazan da bi eventualna kampanja osvješćivanja – koju bi proveli prevoditelji kako bi se crtica zamijenila kosom crtom – naišla na snažno protivljenje političara, kao što se već dogodilo kada istarski dužnosnici nisu smatrali potrebnim odustati od neprikladne uporabe pojma *assessore* na koju je bila ukazala Skupina. Nakon što su razmotrene sve alternative, usvojen je prijedlog profesora Ondellija (Tar-Vabriga – Torre-Abrega, Kaštelir-Labinci – Castelliere-S. Domenica).

Kristina Fedel Timovski je rekla da je pravnik Grada Pule savjetovao da se toponimi koriste onako kako su registrirani u Ministarstvu lokalne samouprave. Skupina se slaže da bi bilo korisno imati službeni popis dvojezičnih naziva gradova deponiran pri Ministarstvu. Koordinatorica će upitati pročelnicu Batel može li Županija dostaviti Skupini taj popis.

Koordinatorica je izvijestila da je poslala e-mail Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje za savjet o pisanju crtice u hrvatskom jeziku u složenim toponimima. Odgovorili su da ako se na hrvatskom grad zove "Pula-Pola", treba dodavati nastavke na kraj riječi, pa bi u genitivu trebalo biti Pula-Pole, u dativu Pula-Poli, itd. Predložili su da se u hrvatskoj varijanti ne koristi crtica nego kosa crta, npr. Grad Pula/Pola. Problem je u tome što se u tom slučaju oba elementa toponima moraju deklinirati, npr. u Puli/Poli. Najbolje rješenje, prema Hrvatskom institutu za jezik i jezikoslovlje, bilo bi koristiti naziv Grad Pula u tekstovima na hrvatskom i Città di Pola u tekstovima na talijanskom. Međutim, u istarskim se općinama dvojezični nazivi iz principa koriste u oba jezika, kako u tekstovima na

hrvatskome tako u tekstovima na talijanskome, o čemu su odlučili političari, pa je malo vjerojatno da bi ovo jezično ispravno rješenje moglo biti prihvaćeno od strane političara.

Nakon kratke ankete utvrđen je datum 13. svibnja za sljedeći sastanak.

Po iscrpljenju dnevnog reda, sastanak je zaključen u 12:40.

Koordinatorica

Marina Barbić-Poropat

Zapisničarka

Viviana Viviani

KLASA: 024-04/25-03/1

URBROJ.: 2163-11/5-25-7